

Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude

**Accountantsverslag
voor het boekjaar eindigend op
31 december 2013**

6 mei 2014

Aan de leden van de gemeenteraad
van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude
Postbus 83
1160 AB ZWANENBURG

c.c. het college van burgemeester en wethouders

Datum	Behandeld door	Ons kenmerk
6 mei 2014	T.B. Lamers MSc	3113629610/16964/mg/140542
Onderwerp		
Accountantsverslag voor het verslagjaar eindigend op 31 december 2013		

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u ons verslag van bevindingen bij de door ons gecontroleerde jaarrekening 2013 van uw gemeente. Dit verslag geeft onze belangrijkste bevindingen weer, in overeenstemming met artikel 213, lid 2 en 4 van de Gemeentewet en de rapportagevereisten volgens de door u vastgestelde controleverordening.

De jaarrekening 2013 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders. Bij deze jaarrekening hebben wij op 6 mei 2014 een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor zowel het aspect getrouwheid als rechtmatigheid.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn en stellen het op prijs dit verslag met u te bespreken.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

A. Booij RA

Inhoud	Pag.
1. Inleiding	2
1.1. Wij hebben een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2013 verstrekt	2
1.2. De opdracht die u ons heeft verstrekt, is uitgevoerd	2
1.3. Korte uitleg van onze controleaanpak	2
1.4. De verslaggevingsvoorschriften en rechtmatigheidsbepalingen zijn nageleefd	3
1.5. Reikwijdte controle	4
1.6. Onze onafhankelijkheid is voldoende gewaarborgd	4
2. Uw vermogen en resultaat	5
2.1. Algemeen	5
2.2. Het eigen vermogen is in 2013 toegenomen	6
3. Wat viel ons op in uw jaarrekening 2013	9
3.1. Vorming voorziening pensioenen oud-wethouders	9
3.2. Vorming voorziening liften station	9
3.3. Duurzame waardevermindering Haarlemmerstraatweg 49	10
3.4. Brandweerkazerne	10
3.5. Precariobelasting	11
3.6. Grote projecten	11
3.7. Overheveling buitenonderhoud schoolgebouwen primair onderwijs	11
3.8. Er zijn resterende fouten en onzekerheden SiSa	12
4. Administratieve Organisatie en Interne Beheersing 2013	14
4.1. Administratieve Organisatie en Interne Beheersing	14
4.2. Betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking	14
4.3. Frauderisico	15
5. Controle rechtmatigheid	17
5.1. Er zijn geen rechtmatigheidsfouten die doorwerken in het accountantsoordeel bij de jaarstukken 2013	17
5.2. De toetsing van begrotingsrechtmatigheid leidt niet tot signalering van rechtmatigheidsfouten	17

1. Inleiding

1.1. Wij hebben een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2013 verstrekt

Wij hebben een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening afgegeven zowel voor het aspect getrouwheid als voor rechtmatigheid. De controleverklaring is reeds afzonderlijk naar u verzonden en opgenomen in de jaarstukken (onder de overige gegevens).

1.2. De opdracht die u ons heeft verstrekt, is uitgevoerd

Wij hebben van u de opdracht gekregen om uw jaarrekening 2013 te controleren. In de opdrachtbevestiging met kenmerk 13/133 van 23 september 2013 is deze opdracht in detail verder uitgewerkt en zijn de onderlinge rechten, verplichtingen en vaktechnische aspecten vastgelegd. Daarnaast zijn bepalend voor onze controle:

- het Besluit accountantscontrole decentrale overheden;
- uw controleverordening op grond van artikel 213 van de Gemeentewet;
- het Controleprotocol 2010-2014, zoals deze op 14 december 2010 door de raad is vastgesteld, met het bijbehorende (geactualiseerde) normenkader 2013.

De jaarstukken van de gemeente bestaan uit twee delen. Het meer financieel getinte deel is de jaarrekening. De verantwoording over de beleidsuitvoering is opgenomen in het jaarverslag. Het jaarverslag bevat de programmaverantwoording en de paragrafen.

Wij wijzen u erop dat het jaarverslag geen onderwerp is van de accountantscontrole. Het jaarverslag hebben wij uitsluitend beoordeeld op verenigbaarheid van de informatie in het jaarverslag met de cijfers in de jaarrekening, inclusief de daarin opgenomen toelichtingen.

1.3. Korte uitleg van onze controleaanpak

Onze controle start met het maken van een analyse van de risico's waar u als gemeente mee te maken heeft. Deze risicoanalyse zien wij als een gezamenlijke actie van ons controleteam en vertegenwoordigers van uw gemeente (de auditcommissie, het college en het management) en maakt deel uit van ons (interne) pre-auditgesprek. Het doel hiervan is op basis van gezamenlijke kennis van uw organisatie, de controleomgeving en branche tot een zo volledig en bruikbaar mogelijke risicoanalyse te komen, die als basis voor verdere controlewerkzaamheden dient. Het gaat hierbij om de externe risico's en de risico's in de financiële bedrijfsvoering. Bij deze inventarisatie ligt de focus op de risico's in de voor de jaarrekening relevante processen. De uitkomsten van deze processen dienen immers te resulteren in verantwoorde transacties in de jaarrekening. In onze controleaanpak zoomen wij vervolgens extra in op deze risico's en voeren daarop gerichte controles uit.

Onze controleaanpak richt zich niet uitsluitend op de jaarrekening zelf, maar ook op het systeem van interne beheersing dat verankerd is in uw administratieve organisatie. In het kader van uw besturende en toezichthoudende taak bent u in belangrijke mate afhankelijk van de betrouwbaarheid van de ontvangen informatie. Wij onderzoeken daarom tijdens de interim-controle de proces- en programmarisico's, om te bepalen of hierin voldoende beheersmaatregelen (de AO/IB) zijn getroffen.

Bij de jaarrekeningcontrole stellen wij vast of de jaarrekening is opgesteld volgens de geldende verslaggevingsvoorschriften (het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten, hierna: BBV), of de door u opgestelde jaarrekening een getrouw beeld geeft en of de baten en lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Ook stellen wij vast dat de posten in de jaarrekening adequaat zijn toegelicht. Het product van de jaarrekeningcontrole is de controleverklaring bij de jaarrekening en dit voorliggende accountantsverslag.

1.4. De verslaggevingsvoorschriften en rechtmatigheidsbepalingen zijn nageleefd

Onze accountantscontrole omvat, naast de gebruikelijke controle van de getrouwe weergave van het vermogen en de baten en de lasten, mede een onderzoek naar de toepassing/naleving van de geldende verslaggevingsvoorschriften (BBV). Ook stellen wij onderzoeken in naar de vraag of de baten en lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Voor onze rechtmatigheidscontrole hanteren wij als norm de wetten en regels van hogere overheden (rijk en Europa) alsmede het door u vastgestelde normenkader van verordeningen en regels.

Ook controleren wij of de posten in de jaarrekening adequaat zijn toegelicht en of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening.

Zoals wij hiervoor aangaven, is het jaarverslag geen onderwerp van de accountantscontrole. Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag en de jaarrekening met elkaar verenigbaar zijn. De programmaverantwoording en de paragrafen geven op hoofdlijnen een toereikend beeld over de beleidselementen met belangrijke financiële betekenis.

Op sommige punten kunnen analyses wat scherper worden ingestoken. Bij de programma's is verantwoordingsinformatie opgenomen om de realisatie van beleidsdoelstellingen te kunnen vaststellen. Bij de beantwoording van de "3-W vragen" ("Hebben wij bereikt wat wij hebben beoogd?", "Hebben wij gedaan wat wij daarvoor zouden doen?" en "Heeft het gekost wat wij dachten dat het zou kosten?") zijn in de toelichtingen bij de programma's ook kengetallen en prestatie-indicatoren opgenomen. Deze gegevens worden in mindere mate intern gecontroleerd dan de financiële gegevens en hebben daardoor vooral een informatief karakter. Primair moeten deze gegevens worden gezien als managementinformatie, waarop gestuurd kan worden en waarmee ontwikkelingen op hoofdlijnen verklaard kunnen worden. De relatie tussen de kengetallen en de begrote en gerealiseerde middelen is een ontwikkelpunt in de verslaggeving.

Een verbeterpunt is verder om in de programma's een relatie met de (belangrijkste) programmagerelateerde investeringen en voorzieningen op te nemen. Dat geeft (samen met mutaties in de reserves, deze zijn wel opgenomen) de raad veel nuttige informatie om het beleid te kunnen evalueren.

Belangrijk in dit verband is verder nog het besteden van aandacht aan het schrijven van analyses. De informatieverstrekking (bijvoorbeeld de toelichting op de programmarekening) spitst zich nu nog vooral toe op de input (welke middelen zijn besteed). Een concreet antwoord op de vraag wat is gerealiseerd met deze input kan nog worden versterkt, als ook een duidelijkere relatie tussen input en output (prestatiegegevens en kengetallen) wordt gegeven.

1.5. Reikwijdte controle

Onze controle houdt niet in dat wij alle posten controleren. Onze aanpak heeft als doel om belangrijke onjuistheden en/of onrechtmatigheden te ontdekken, rekening houdend met de materialiteitsgrenzen zoals vastgelegd in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (hierna: Bado) en zoals die door u zijn overgenomen in het controleprotocol. Het besluit gaat ervan uit dat afwijkingen binnen deze materialiteitsgrenzen geen invloed hebben op het beeld van de jaarrekening. De materialiteitsgrenzen zijn in uw controleprotocol als volgt uitgewerkt:

Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1 %	> 1 % < 3 %	-	≥ 3 %
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3 %	> 3 % < 10 %	≥ 10 %	-

Ter indicatie geven wij hieronder de absolute bedragen van de goedkeuringstolerantie voor fouten en onzekerheden.

Goedkeuringstoleranties (bedragen afgerond op € 1.000)		
Fouten	1 % van het totaal van de lasten	€ 103.000
Onzekerheden	3 % van het totaal van de lasten	€ 309.000

Bij de rapportage houden wij rekening met het grensbedrag waarboven uw bestuur geïnformeerd wenst te worden (rapporteringstolerantie). De rapporteringstolerantie is in uw controleprotocol vastgesteld op 0,5 % van de lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves) en komt daarmee voor 2013 op (afgerond) € 51.500.

1.6. Onze onafhankelijkheid is voldoende gewaarborgd

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de beroepsorganisatie van registeraccountants (de NBA) opgenomen in de "Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten" (hierna: ViO) en vormen het stramien, waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed door middel van strakke procedures.

Op basis van onze toetsing aan de desbetreffende beroepsregels concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant van uw gemeente in 2013 voldoende is gewaarborgd.

2. Uw vermogen en resultaat

In de volgende paragrafen geven wij een globale analyse van het resultaat en het vermogen van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude.

2.1. Algemeen

In het BBV, de verslaggevingsregels van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen, wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via de programmarekening te lopen. Er mogen volgens het BBV geen baten of lasten rechtstreeks ten gunste of ten laste van het eigen vermogen worden verantwoord.

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar wordt weergegeven als resultaat vóór bestemming. Daarnaast kent de gemeente ook het resultaat ná bestemming. Dit is het resultaat vóór bestemming plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in reserves. Deze stortingen en onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van de door u genomen besluiten.

Het resultaat ná bestemming is dus mede het gevolg van de politieke besluitvorming. Concreet betekent dit voor uw gemeente (bedragen x € 1.000):

De totale baten van uw gemeente over 2013 bedragen	€10.309
De totale lasten van uw gemeente over 2013 bedragen	€ 9.863
Het overschot bedraagt (“voordelig resultaat vóór bestemming”)	€ 446
Gedurende het jaar (of eerder) heeft u al voor diverse zaken besloten gelden te reserveren. Deze gelden zijn in de reserves gestort	€ 454
Tevens heeft u besloten tot het dekken van diverse uitgaven uit reserves. Over 2013 betreft dit:	€ 228
Per saldo gedurende het jaar gelden toegevoegd aan de reserves	-/-€ 226
Resultaat ná bestemming (voordelig)	€ 220

Het nog te bestemmen resultaat is als “resultaat ná bestemming” afzonderlijk opgenomen in de balans. Over 2013 betreft dit dus het nog te bestemmen resultaat. Over het boekjaar 2012 bedroeg het resultaat vóór bestemming € 722.000 voordelig en het resultaat ná bestemming € 663.000 voordelig.

In de jaarstukken wordt op diverse plaatsen een nadere toelichting gegeven op de totstandkoming van het resultaat en worden de verschillen tussen de begroting (na wijziging) en de gerealiseerde baten en lasten verklaard. Voor de verschillenanalyse verwijzen wij u naar de toelichting op de programmaverantwoording en de toelichting op de programmarekening.

In het jaarverslag (onderdeel inleiding, bij de diverse programma's en in de toelichting op de programmarekening) treft u de analyse van de totstandkoming van het resultaat en de verschillen ten opzichte van de tussentijdse informatievoorziening aan. Volledigheidshalve verwijzen wij u hiernaar.

Het voordelige exploitatieresultaat 2013 (vóór bestemming) is mede ontstaan na een aantal incidentele baten en lasten. Door het effect van de incidentele baten en lasten buiten beschouwing te laten, ontstaat meer inzicht in de reguliere baten en lasten. Het inzicht in de reguliere baten en lasten is van belang, omdat het een betere indicatie geeft van de toekomstige baten en lasten, overigens zonder rekening te houden met beleidswijzigingen. In het jaarverslag is in paragraaf 1.4 (pagina 49 van de jaarstukken) een overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen. Korteheidshalve verwijzen wij u naar deze uiteenzetting.

2.2. Het eigen vermogen is in 2013 toegenomen

Het eigen vermogen is in 2013 met € 446.000 toegenomen. Dit komt overeen met het voordelige resultaat vóór bestemming. Onder verwijzing naar hoofdstuk 2.1 hebben wij in het hiernavolgende overzicht de mutaties in de reserves schematisch weergegeven (x € 1.000):

Ontwikkeling Eigen Vermogen	2012	2013
Stand van de reserves per 1 januari	€ 11.685	€ 12.407
Tussentijdse resultaatbestemming tijdens boekjaar (per saldo toegevoegd aan de reserves)	€ 59	€ 226
Nog te bestemmen resultaat bij jaarrekening	€ 663	€ 220
Totaal (= resultaat vóór bestemming)	€ 722	€ 446
Stand per 31 december	€ 12.407	€ 12.853

De omvang van uw reserves bedraagt ultimo 2013 76,9 % van het balanstotaal (2012: 67,2 % van het balanstotaal). Ondanks een beperkte toename van de reserves, is er door een afname van het balanstotaal, procentueel gezien sprake van een flinke stijging.

De hoogte van het noodzakelijke weerstandsvermogen is door de raad (met het vaststellen van de Nota Reserves en Voorzieningen) vastgesteld op een (gewenst) niveau van € 300 per inwoner. Bij een inwoneraantal van 5.526 komt dat ultimo 2013 neer op een bedrag van € 1.657.800. Met een saldo van € 4.028.000 ultimo 2013 voldoet de algemene reserve aan het door u gewenste niveau.

De samenstelling van het eigen vermogen (bedragen x € 1.000) is als volgt:

	2012	2013
Algemene reserve	€ 4.028	€ 4.028
Bestemmingsreserves	€ 7.716	€ 8.605
Resultaat ná bestemming	€ 663	€ 220
	€ 12.407	€ 12.853

In de toelichting op de balans geeft het college een uiteenzetting van de mutaties in het vermogen over het jaar 2013. Korthedshalve verwijzen wij daarnaar.

In de paragraaf Weerstandsvermogen is geen berekening opgenomen van de weerstandscapaciteit. Op basis van de Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2012-2016 is de weerstandscapaciteit ultimo 2013 berekend op € 5.244.000 (2012: € 6.308.000). Dit is als volgt bepaald (bedragen x € 1.000):

Weerstandscapaciteit exploitatie	€ 25
Onvoorzien	€ 25
Weerstandscapaciteit vermogen	€ 5.219
Vrij aanwendbaar algemene reserve	€ 2.378
Vrij deel bestemmingsreserves	€ 2.842
Totale weerstandscapaciteit	€ 5.244

De huidige paragraaf Weerstandsvermogen is beperkt qua cijfermatige weergave van de weerstandscapaciteit en risico's. Wij adviseren om dergelijke cijfermatige gegevens te verwerken in de paragraaf Weerstandsvermogen. In de Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2012-2016 is daar een goede aanzet toe gegeven.

Ten opzichte van de weerstandscapaciteit in 2012 ad € 6.308.000 is de weerstandscapaciteit ultimo 2013 gedaald naar € 5.244.000. De oorzaak hiervan is met name terug te voeren op de afname van het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve (€ 366.000) en het vrije deel bestemmingsreserves (€ 666.000).

Voor een goed inzicht in uw weerstandsvermogen is het belangrijk om inzicht te hebben in de risico's en de mogelijke financiële impact daarvan. In 2013 heeft u stappen gemaakt in het benoemen en kwantificeren van risico's. De opgestelde Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2012-2016 is daar een voorbeeld van. Uw jaarstukken zouden aan kracht winnen als de informatie, zoals u die in de nota heeft opgenomen, ook terug komt in de paragraaf Weerstandsvermogen.

Naast de hiervoor genoemde onderdelen van de weerstandscapaciteit, maken ook de zogenaamde stille reserves onderdeel uit van de weerstandscapaciteit. Met stille reserves wordt het verschil tussen de boekwaarde van de bezittingen van de gemeente minus de werkelijke waarde (handelswaarde) bedoeld. Uit de Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2012-2016 blijkt een totale omvang van de stille reserves van ruim € 5,8 miljoen. Deze zijn niet in de jaarstukken benoemd en gekwantificeerd.

Kortom, wij vinden dat u stappen maakt met het benoemen en kwantificeren van risico's, maar dat dit nog geen "gemeengoed" is. Het opzetten van een systeem van risicomanagement moet opleveren dat het college een nog concreter inzicht kan geven in de gesignaleerde risico's, dan nu in deze paragraaf is opgenomen. Daarbij hoort ook een volledig beeld te worden opgenomen van de beschikbare weerstandscapaciteit. Door op een gestructureerde manier de risico's in beeld te brengen, vast te stellen welke maatregelen u als organisatie moet nemen tegen deze risico's en vast te stellen of er voldoende weerstandsvermogen aanwezig is om de mogelijke (rest) risico's het hoofd te kunnen bieden en het kwantificeren van de mogelijke risico's (wellicht met voorbehouden en bandbreedtes) wordt het inzicht in de mate waarin uw gemeente tegenvallers kan opvangen, vergroot.

Dit geldt ook voor de paragraaf Verbonden partijen. Als ook daar de risico's die u mogelijk loopt ten aanzien van de verbonden partijen nog beter beschreven worden, wint ook deze paragraaf nog meer aan informatiewaarde.

3. Wat viel ons op in uw jaarrekening 2013

In dit hoofdstuk rapporteren wij u de belangrijkste bevindingen van de jaarrekeningcontrole 2013. Hierbij houden wij rekening met de door u vastgestelde rapporteringstolerantie van € 51.500.

3.1. Vorming voorziening pensioenen oud-wethouders

Op grond van de "Circulaire Wijzigingen in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers" (Appa) 2011 en actuariële berekeningen van de toekomstige pensioenverplichtingen, heeft het college in 2012 een inschatting gemaakt van de toekomstige verplichtingen. Deze kwamen ultimo 2012 uit op een bedrag van € 86.400. Voor dit bedrag is destijds een voorziening gevormd. Ultimo 2013 is deze inschatting opnieuw door het college gemaakt. Op basis van de meest actuele inzichten blijkt dat de voorziening circa € 22.000 hoger is dan wat deze zou moeten zijn. Echter de verwachting van het college is dat de voorziening in 2014 zal wijzigen (toenemen) naar aanleiding van de mutaties is het college als gevolg van de recent gehouden gemeenteraadsverkiezingen. Het college heeft besloten om de voorziening in 2013 daarom vooralsnog niet te wijzigen.

De verwachte toename in 2014 ten aanzien van de voorziening (dit bedrag dient ten behoeve van de jaarstukken 2014 in beeld gebracht te worden), kan volgens het college ten laste gebracht worden van de reserve pensioenvoorziening Wethouders. Deze reserve is namelijk bedoeld om mogelijke extra (pensioen)kosten te kunnen dekken als gevolg van mutaties (samenstelling) in het college. In deze reserve is ultimo 2013 een bedrag beschikbaar van € 85.700.

3.2. Vorming voorziening liften Station

In december 2013 is het station Halfweg-Zwanenburg opgeleverd. Bij het station zijn extra maatregelen aangelegd. Deze maatregelen zijn gefinancierd met een subsidie van Stichting Leefomgeving Schiphol. Een van deze maatregelen was de aanleg van twee extra liften. Voor deze liften is met de stichting afgesproken om het onderhoud voor de komende vijftien jaar af te kopen voor een vast bedrag. Dit bedrag (totaal € 172.290) is derhalve in rekening gebracht bij desStichting conform de gemaakte afspraken en als bate verwerkt in de jaarstukken 2013.

Voor het toekomstig onderhoud is (in 2013) door het college een onderhoudscontract voor de komende vijftien jaar aangegaan met een externe partij. Omdat het college derhalve met een redelijke mate van zekerheid kan inschatten wat de komende jaren de onderhoudsverplichting zal zijn, is met de ontvanger afgekoopsom de voorziening onderhoud liften station gevormd. De komende jaren worden de (werkelijke) onderhoudslasten ten laste van deze voorziening gebracht.

3.3. Duurzame waardevermindering Haarlemmerstraatweg 49

In het verleden is de woning met bijhorende grond aan de Haarlemmerstraatweg 49 uit strategisch oogpunt door uw gemeente verworven om (deels) te kunnen gebruiken voor de uitbreiding van het gemeentehuis. Sinds de voltooiing van deze uitbreiding heeft het college getracht de resterende grond met de woning te verkopen. Recent (in 2014) heeft het college overeenstemming bereikt met een partij die de woning wil overnemen. Inmiddels is deze transactie ook voltooid. Omdat de verkoopwaarde lager ligt dan de boekwaarde heeft voor het verschil (€ 196.000) een duurzame waardering plaatsgevonden. Op grond van het BBV is deze waardevermindering ten laste van het rekeningresultaat 2013 gebracht.

3.4. Brandweerkazerne

Naar aanleiding van de Wet veiligheidsregio's zijn in de regio Noord-Holland Noord in 2012 en 2013 de voorbereidingen getroffen voor de regionalisering van de brandweertaken. Dit heeft er toe geleid dat de brandweertaken van uw gemeente per 1 januari 2014 al formeel zijn overgedragen aan de Veiligheidsregio Kennemerland (hierna: VRK) en dat op 1 januari 2015 het gemeentelijke brandweerkorps over zal gaan in de regionale brandweerorganisatie van de VRK.

Verder is een belangrijk deel van de roerende zaken van de brandweer in uw gemeente per einde boekjaar 2013 overgedragen aan de VRK. De levering van deze roerende zaken heeft in alle gevallen plaatsgevonden voor of op 31 december 2013, waardoor deze overdracht als een desinvestering in de jaarrekening 2013 is verwerkt.

Uw gemeente heeft in samenwerking met de gemeente Haarlemmermeer besloten om een nieuwe brandweerkazerne te bouwen in Halfweg. Hiertoe is een overeenkomst gesloten met de VRK en de gemeente Haarlemmermeer. De gemeenten hebben beide de bouw van de kazerne (ieder voor 50%) op zich genomen en eind december 2013 is de kazerne overgedragen aan de VRK conform de overeenkomst. De gemeente Haarlemmermeer heeft de regie gevoerd over de bouw van de kazerne.

In eerdere jaren heeft de verkoop van de grond waarop de kazerne is gebouwd een boekwinst opgeleverd voor uw gemeente. Deze boekwinst is destijds opgenomen in de reserve kapitaallasten investeringen, met als opzet om een eventueel verlies uit een latere transactie te kunnen dekken. Eind december is de kazerne overgedragen aan de VRK voor een (afgesproken) bedrag van € 583.000 voor uw gemeente. De totale bouwkosten zijn hoger uitgevallen waardoor een saldo resteerde van ongeveer € 81.000. Deze kosten zijn conform het eerdere besluit ten laste gebracht van de reserve kapitaallasten investeringen.

Het college heeft de financiële consequenties van de overdracht van de roerende zaken derhalve op de juiste wijze verwerkt in de financiële administratie en in de jaarrekening 2013.

3.5. Precariobelasting

Uw gemeente is in 2012 gestart met het opleggen van precariobelasting aan de diverse organisaties. Deze belasting wordt momenteel in steeds meer gemeenten in Nederland opgelegd. In de afgelopen twee jaar heeft uw gemeente behoorlijke bedragen opgelegd. Over 2012 een bedrag van € 66.000 en over 2013 voor een bedrag van € 150.000.

In de praktijk blijkt echter dat veel organisaties die een dergelijke aanslag opgelegd krijgen, hier tegen in bezwaar gaan. Ook bij uw gemeente is dat het geval geweest. Namens het college zijn de ingediende bezwaren echter ongegrond verklaard. Inmiddels hebben organisaties beroep bij de rechtbank aangetekend tegen de afwijzing door het college.

De uitkomst van de beroepsprocedures zijn op dit moment nog onduidelijk. Het college heeft op basis van de huidige feiten en omstandigheden echter ingeschat dat de verantwoorde opbrengsten voldoende zeker zijn en deze derhalve ook geheel verantwoord in de programmarekening 2013. In de inleiding van de jaarstukken heeft het college een nadere toelichting opgenomen hieromtrent.

3.6. Grote projecten

De afgelopen jaren heeft uw gemeente de regie gehad over de uitvoering van een tweetal grote projecten. De grootste hiervan was de aanleg van het Station Halfweg-Zwanenburg, waarbij de nadruk voor uw gemeente vooral lag bij de aanleg van de aanvullende maatregelen bij het station. Hiertoe heeft de gemeente een subsidie ontvangen van € 2,8 miljoen van Stichting Leefomgeving Schiphol. Eind januari 2014 hebben wij een controleverklaring verstrekt bij de financiële verantwoording van dit project ten behoeve van de stichting.

De subsidiegelden zijn als bijdragen derden in mindering gebracht op de geactiveerde investeringen rondom het station. Een soortgelijke situatie geldt voor de aanpassingen inzake de N200, welke door het Rijk wordt gefinancierd. Ook hier geldt dat de ontvangen bijdragen van het Rijk in mindering worden gebracht op de geactiveerde investeringen. Voor een gedetailleerdere uitleg over de omvang van de investeringen en bijdragen derden verwijzen wij naar de jaarstukken, waar deze transacties nader zijn toegelicht.

3.7. Overheveling buitenonderhoud schoolgebouwen primair onderwijs

De Tweede Kamer heeft op 18 februari 2014 het wetsvoorstel overheveling buitenonderhoud primair onderwijs aangenomen. Het wetsvoorstel ligt momenteel voor behandeling in de Eerste Kamer. Als de Eerste Kamer ook instemt met het voorstel, kan de wet per 1 januari 2015 in werking treden. Schoolbesturen zullen dan verantwoordelijk zijn voor het buitenonderhoud van hun schoolgebouwen en voor aanpassingen aan de gebouwen. Ook het budget hiervoor zal dan via de lumpsum toekomen aan de onderwijsinstellingen. Tot op heden lopen deze geldstromen door de administratie (en jaarstukken) van de gemeente.

Om de schommelingen in de kosten van het onderhoud aan de scholen op te vangen, heeft u de reserve onderhoud schoolgebouwen getroffen. Deze reserve kent ultimo 2013 een stand van € 103.000. De noodzaak en basis voor het voeren en in stand houden van deze reserve komt - nadat de wetgeving definitief is geworden - te vervallen. De reserve kan dan vrijvallen, eventueel na aftrek van mogelijke 'bruidsschatten' die aan de schoolbesturen worden meegegeven voor het toekomstige onderhoud.

Zolang de (inhoud van de) wetgeving en de ingangsdatum van de wetswijziging niet definitief zijn, is van een vrijval echter (nog) geen sprake. Immers over het doorgaan, de inhoud en de ingangsdatum van de wetswijziging bestaat op dit moment formeel nog geen duidelijkheid. Wij adviseren u de ontwikkelingen te (blijven) volgen en zo mogelijk passende maatregelen te treffen.

3.8. Er zijn geen resterende fouten en onzekerheden SiSa

Op grond van het Bado, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2013 vallen onder SiSa. Wij doen dit door middel van een tabel die ook moet worden opgenomen als er geen fouten of onzekerheden geconstateerd zijn. Wij hebben de controle op deze regelingen uitgevoerd op basis van de door het college opgemaakte SiSa-bijlage en de Nota Verwachtingen accountantscontrole SiSa 2013.

Hierbij zijn de volgende financiële fouten of onzekerheden geconstateerd:

	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
D9	Onderwijsachterstandenbel eid 2011-2014 (OAB)	N.v.t.	0	N.v.t.
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden	N.v.t.	0	N.v.t.
G1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Gemeentedeel 2013	N.v.t.	0	N.v.t.
G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) totaal 2012	N.v.t.	0	N.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB	N.v.t.	0	N.v.t.

	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)	N.v.t.	0	N.v.t.
G5	Wet Participatiebudget (WPB)	N.v.t.	0	N.v.t.
	Totaal	N.v.t.	0	N.v.t.

4. Administratieve Organisatie en Interne Beheersing 2013

4.1. Administratieve Organisatie en Interne Beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole voerden wij in november 2013 de interim-controle uit. Deze interim-controle is in belangrijke mate gericht op de kwaliteit van de Administratieve Organisatie en de Interne Beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

De belangrijkste bevindingen die wij hebben geconstateerd, hebben betrekking op de volgende onderwerpen:

- De aansluiting van de bouwleges tussen de financiële administratie en de sub-administratie (respectievelijk PROFIN en Squit XO) wordt niet regelmatig gelegd. De oorzaak is dat dit voor het college een bewerkelijk proces is. Door het niet regelmatig leggen van aansluitingen loopt u het risico dat opbrengsten niet of niet in de juiste periode worden verantwoord en niet tijdig tot een ontvangst leiden.
- Er ontbreekt een zichtbare functiescheiding tussen advies/beoordeling en besluit/beschikking in het kader van subsidieverstrekingen. Hierdoor is er in opzet sprake van een risico dat subsidies onrechtmatig worden verstrekt en dat dit niet (tijdig) wordt ontdekt door de aanwezige AO/IB-maatregelen. Bij onze controlewerkzaamheden zijn overigens geen afwijkingen geconstateerd.
- Bij een aantal facturen is geconstateerd dat er een andere budgethouder heeft getekend voor akkoord factuur dan is toegewezen voor dat product in de productenraming 2013. Dit heeft te maken met het feit dat de "tekenend budgethouder" inhoudelijk meer op de hoogte is van de factuur dan de verantwoordelijk budgethouder zelf. Dit is echter niet als zodanig vastgelegd in het mandaatbesluit. Hier bestaat een potentieel risico op onrechtmatige uitbetaling van niet geleverde diensten. Voor verdere verbeterpunten verwijzen wij naar het zelfonderzoek "invulling van het budgethouderschap in de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude".

Wij hebben de bevindingen met uw verantwoordelijk medewerkers besproken.

4.2. Betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen die wij onderzocht hebben, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen. Hiervoor is een specifiek daarop gericht onderzoek noodzakelijk.

Op basis van de controle van het verslagjaar 2013 zijn er geen bijzonderheden te melden.

4.3. Frauderisico

Van de accountant wordt op grond van de regels van de beroepsorganisatie (NBA) een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude in de jaarrekening. Ter invulling van deze professioneel-kritische houding moet de accountant een inschatting maken van de frauderisico's, zich een beeld vormen van de maatregelen van interne beheersing die de organisatie heeft getroffen om mogelijke fraudes van materieel belang te voorkomen, en bezien of deze maatregelen effectief zijn.

Wanneer sprake is van een aanwijzing voor fraude, dan moet de accountant dit communiceren met, afhankelijk van de aard van de fraude, de direct leidinggevende, het college en, in sommige gevallen (fraude in de top van de organisatie) en wanneer onvoldoende herstelwerkzaamheden worden ondernomen, de raad.

Om invulling te geven aan de eerdergenoemde verplichting hebben wij een fraudediscussie gevoerd binnen het controleteam en met de auditcommissie (bij de bespreking van de jaarrekening 2012 en 2013) en het management van uw gemeente, waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de eventuele mogelijkheden van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken, en op preventieve maatregelen daarbij. Van het college hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen (materiële) onregelmatigheden zijn geconstateerd.

Als onderdeel van onze controle hebben wij het college verzocht inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude, in de aard, omvang en frequentie van deze inschattingen, het proces dat het college daarbij hanteert, alsook de communicatie daarover met het personeel en met het toezichthoudend orgaan (raad).

Tijdens deze gesprekken heeft het college aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's en voorbeelden gegeven van de manier waarop zij deze beheerst. Tegelijkertijd stellen wij vast dat het maken en/of periodiek actualiseren van gerichte frauderisicoanalyses nog geen zichtbaar onderdeel vormt van de interne beheersingsomgeving en dat uit de administratie (notulen, bedrijfsplannen, et cetera) bijvoorbeeld geen vastleggingen blijken die het belang illustreren dat u hecht aan het vermijden en ontdekken van fraude. Uw gemeente loopt hiermee het risico dat de interne beheersing kwetsbare plekken bevat die onopgemerkt blijven.

De huidige economische ontwikkelingen kunnen voor diverse partijen (bedrijven, instellingen en hun werknemers) leiden tot verhoogde prikkels of gelegenheden tot het doen van of meewerken aan fraude.

Gelet op het belang van een risicoanalyse die is toegespitst op de huidige economische ontwikkelingen en actuele interne beheersing adviseren wij het proces van periodieke frauderisicoanalyses een vast onderdeel te laten uitmaken van het interne controlesysteem dat erop is gericht bedrijfsrisico's te onderkennen, het belang en de waarschijnlijkheid daarvan in te schatten en het daarop toespitsen van de interne beheersing.

Naast de gesprekken die wij rondom dit thema voeren, hebben wij conform onze beroepsregels zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die erop waren gericht om het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Tevens hebben wij specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen, controles van schattingen, controle op bankrekeningnummers van personeelsleden en crediteuren en zijn wij alert geweest op significante en ongebruikelijke transacties.

Hoewel wij, zoals hiervoor beschreven, een kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, merken wij op dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken van fraude. U besteedt, indien noodzakelijk, voldoende aandacht aan fraudesignalen en daar waar dat aan de orde is, reageert u adequaat en in een vroegtijdig stadium.

5. Controle rechtmatigheid

5.1. Er zijn geen rechtmatigheidsfouten die doorwerken in het accountantsoordeel bij de jaarstukken 2013

Bij de uitgevoerde (interne) controle op de toepassing van de wet- en regelgeving bij de uitvoering van financiële beheershandelingen, zijn er geen afwijkingen boven de rapporteringstolerantie van € 51.500 vastgesteld op de aspecten recht, hoogte en duur van het voorwaardencriterium.

Dit betekent dat alle financieel (materieel) relevante aspecten van wetgeving en verordeningen door het college zijn nageleefd.

5.2. De toetsing van begrotingsrechtmatigheid leidt niet tot signalering van rechtmatigheidsfouten

De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moeten door de gemeenteraad zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de raad.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota 2012 van de commissie BBV (voorheen het Platform Rechtmatigheid). Een overschrijding van de begroting is altijd onrechtmatig, maar hoeft niet in alle gevallen te worden meegewogen in het accountantsoordeel. Essentieel is dat de raad nadere regels kan stellen wanneer kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten (1), kostenoverschrijdingen passend binnen het beleid (2) en kostenoverschrijdingen bij opneemregelingen (3) moeten meewegen bij het oordeel van de accountant. In die gevallen dat de gemeenteraad geen nader beleid stelt, geldt het uitgangspunt dat deze kostenoverschrijdingen door de accountant niet worden betrokken bij de beslissing of al dan niet een goedkeurende controleverklaring kan worden afgegeven.

Daarnaast moet de accountant in het verslag van bevindingen deze kostenoverschrijdingen, waarvan het college in de jaarrekening moet aangeven dat ze nog dienen te worden geautoriseerd, aan de orde stellen. Extra lasten die worden gemaakt omdat extra opbrengsten daarvoor de ruimte bieden, terwijl deze extra lasten niet direct zijn gerelateerd aan de extra opbrengsten en waarbij de raad nog geen besluit heeft genomen over de aanwending van deze extra opbrengsten, zijn onrechtmatig.

In totaal heeft uw gemeente € 10,6 miljoen aan lasten begroot (na wijziging), tegenover € 9,9 miljoen werkelijke lasten. Dit is in totaal een onderschrijding van € 0,8 miljoen (7,5 %). Aan baten had uw gemeente een bedrag van € 10,5 miljoen begroot, tegenover € 10,3 miljoen werkelijke baten. In totaal gaat het om een lagere realisatie aan baten van € 0,2 miljoen (1,9 %).

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid moet gekeken worden naar de lastenoverschrijdingen per programma. Op diverse programma's (inclusief algemene inkomsten en uitgaven) zijn begrotingsoverschrijdingen op de lasten te constateren. Deze zijn in te delen in de onderstaande categorieën, zoals genoemd in de kadernota van de Commissie BBV.

Programma	Werkelijke lasten x € 1.000	Geraamde lasten x € 1.000 (na wijziging)	Over-schrijding	Onrechtmatig, telt niet mee	Onrechtmatig, telt wel mee
1. Openbare Orde en Veiligheid	566	639	73	X	
4. Onderwijs	511	541	30	X	
8. Ruimtelijke ordening en huisvesting	1173	1310	137	X	
Algemene dekkingsmiddelen	432	557	125	X	

Naast overschrijdingen van lasten, zijn ook op onderdelen meer baten gerealiseerd dan begroot. Over de baten rapporteren wij in deze paragraaf niet omdat dit geen onderdeel uitmaakt van het criterium begrotingsrechtmatigheid zoals de richtlijnen voorschrijven.

Wij verwijzen voor een inhoudelijke en meer specifieke analyse van deze overschrijdingen naar de toelichting op de programmarekening, waar in paragraaf 2.3 een analyse van de begrotingsafwijkingen en de begrotingsrechtmatigheid 2013 is opgenomen. De geconstateerde kostenoverschrijdingen welke als onrechtmatig worden aangemerkt, hebben geen gevolgen voor de strekking van de controleverklaring, omdat deze (programma 1, 4 en 8) passen binnen bestaand beleid en pas geconstateerd zijn na balansdatum ofwel (programma 8) worden gecompenseerd door direct gerelateerde baten.

De begrotingsrechtmatigheid omvat ook de overschrijdingen op investeringskredieten. Deze hebben zich in 2013 slechts in beperkte mate voorgedaan, maar waren reeds op een eerder moment (2^e Marap 2013) aan u gemeld. Met betrekking tot de begrotingsrechtmatigheid bij investeringskredieten is derhalve eveneens geen sprake van onrechtmatigheden die doorwerken in de controleverklaring.

=====

Bijlage A1: Niet-gecorrigeerde fouten

Niet-gecorrigeerde fouten

De volgende niet-gecorrigeerde fouten groter dan € 51.500 zijn gedurende onze werkzaamheden vastgesteld:

Aard van de fouten	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Er is geen sprake van niet-gecorrigeerde fouten groter dan de rapporteringstolerantie van € 51.500	N.v.t.	N.v.t.

Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college bevestigt dat de niet-gecorrigeerde fouten, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde fouten.

Bijlage A2: Gecorrigeerde fouten

Gecorrigeerde fouten

De tabel hierna bevat alle afzonderlijk geïdentificeerde en gecorrigeerde fouten groter dan € 51.500 (rapporteringstolerantie) en andere door het college gecorrigeerde fouten.

Feitelijke afwijkingen	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Er is geen sprake van gecorrigeerde fouten groter dan de rapporteringstolerantie van € 51.500	N.v.t.	N.v.t.

Bijlage A3: Afwijkingen in de toelichting

Afwijkingen in de toelichting

Onze controlestandaarden eisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de gemeenteraad in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening. De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de gemeenteraad deze nader dient te beoordelen.

Toelichting	Bron toelichtingsvereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overweging
Er is geen sprake van afwijkingen in de toelichting	N.v.t.	N.v.t.

Disclaimer en beperking in gebruik

Dit verslag is alleen bestemd voor de leden van de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk aan derden worden verstrekt of aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf. Er wordt geen verantwoordelijkheid aan een derde partij geaccepteerd, omdat dit verslag daar niet voor opgesteld en bedoeld is. Dientengevolge nemen wij geen enkele verplichting of plicht van zorg aan ieder ander persoon aan wie dit verslag getoond of in zijn handen komt op ons.

De in dit verslag aan de orde gestelde onderwerpen zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht waarvan wij van mening zijn dat zij uw aandacht behoeven. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in dit verslag is verstrekt in de context van onze controleverklaring over de jaarrekening als geheel, welke zal worden verstrekt in onze controleverklaring.

Evenzo geldt dat de opmerkingen, bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het systeem van interne beheersing niet gelezen dienen te worden als een afzonderlijke opinie van het systeem van interne beheersing en haar werking.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu, a UK Private Company limited by guarantee, and its network of member firms. Neither Deloitte Touche Tohmatsu nor any of its member firms has any liability for each other's acts or omissions. Each of the member firms is a separate and independent legal entity operating under the names of "Deloitte", "Deloitte & Touche", "Deloitte Touche Tohmatsu", or other related names.